

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leta 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošiljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat tatisne 15 kr.

Vsebina: Tiefer gehängt und fest genagelt. — Drago zeljice. — Kako je drevesa snažiti. — Književna poročila. — Dopisi. — Novice in razne stvari. — Spremembe pri učiteljstvu. — Inserati.

„Tiefer gehängt und fest genagelt.“

Kdor družbinske in šolske razmere na dolnjem Štajerskem le nekoliko pozna, mora priznati, da našega narodnega učiteljstva nij treba zavidati. Kdor pa je poleg tega zasledoval v zadnjem času tudi Slovencem nasprotujoče časnikarstvo, se je lahko prepričal, katerim napadom od naših narodnih nasprotnikov so razpostavljeni mnogokrat učitelji, ki se čutijo zveste sinove svoje matere Slave in kateri ne marajo obetov šopirajočega se renegatstva, temveč se. zavedajoč svojega svetega póklica in upirajoč se na edino prava pedagogična načela, le poganjajo za blagor učeče se slovenske mladeži. Tem našim duševnim pionirjem se kaj rado predbaciva, da so „nationale Hetzer“, „Feinde des Deutschthums“, „Chauvinisten“ in Bog si vé, kaj še vse družega.

Na take zlobne izjave se mi dosedaj principijelno nismo ozirali; nekaj zato, ker so se nam zdele premalenkustne nekaj pa tudi zato, ker smo se hoteli izogibati brezvspešni polemiki, katera bi nas vtegnila odtegniti našej zvišenej nalogi. Mislimo, da se v tem strinjajo z nami vsi merodajni slovenski učitelji!

Ko se pa naše narodne svetinje celo v pedagogičnih časnikih začnejo brezobzirno smešiti in zaničljivo z nogami teptati — zdaj tudi mi pri vsej našej miroljubnosti več molčati ne moremo — ne smemo.

Na zavodu za učiteljice v Gradcu, katerega obiskujejo skupno izgojenke nemške in slovenske narodnosti, kjer se toraj poleg nemških — izobrazujejo tudi prihodnje učiteljice našej slovenski mladeži, vršila se je dne 2. februarja t. l. v navzočnosti gospoda c. kr. dež. šolsk. nadzornika in učiteljstva neka produkcija, v čijem vzporedu je bila 5. točka deklamacija: „O pepelnični noči“ od divnega našega pesnika S. Gregorčiča.

Kakor mi sé svojim navadnim razumom presodimo, je popolnoma umestno, da se na zavodu, v katerem se izgojenke — kakor mislimo Slovenke — uče slovenščine in se vadijo tega jezika v posebnem tečaju,

tudi o priložnostih, kakor so take produkcije, privoščiči boren prostorček tudi drugemu deželnemu, namreč slovenskemu jeziku, v katerem bodo kandidatinje nekdanje naše deco podučevati morale. Saj se tudi frančoščina nij prezrla, na čemur pa se nikakor ne spodtikamo, ker smo prepričani, da se je učiteljstvo o vzporedu poprej posvetovalo in toraj sprejelo le to, kar je za prav in dobro spoznalo.

Toda drugače naša graška koleginja „Pädagog. Zeitschrift“, katere nosi na čelu naslov „Organ des steiermärkischen Lehrerbundes“, ki je toraj glasilo društva, katero šteje mej svojimi udi lepo število slovenskih učiteljev. Ta hiperliberalni časnik, kateremu so ipso „učiteljski zavezi“ dosedaj izročeni tudi interesi štajersko slovenskega učiteljstva, ni mogel prenesti, da se je zavod, kateri je po njegovem mnenju prirejen le „der deutschen Cultur“ „oskrnil“ sè slovensko deklamacijo. Ker pa „nezgode“ vendar zabraniti mogel nij, znesel se je nad našim jezikom. Kako je to storil, naj blagovolijo častiti bralci presoditi sami po poročilu, katerega je dotičen list o tej produkciji prinesel v svoji slednji številki na 94. strani. Evo ga nespremenjenega glede vsebine kakor glede tiska:

„An der k. k. Lehrerinnenbildungsanstalt hat am 2. Februar 1885 in Gegenwart des Herrn Landes-Schulinspectors und des Lehrkörpers unter der Leitung des Fräuleins M. Vogl eine Production stattgefunden. Das Programm war folgendes: 1. Kyrie und Gloria aus der Messe von Kempter; 2. Romanze für zwei Violinen von Bohlfsart; 3. Declamation: „Vertraue dich dem Lichte der Sterne“ von Hammer; 4. Zwei Chöre: a) „An die Nachtigall“ von Schumann, b) „Gruß an das Vaterland“ von Weinwurm; 5. Declamation: (Siehe unten.) 6. Largo aus der Symphonie in G-dur von Haydn, eingerichtet für Clavier und Harmonium; 7. Zwei Soloquartette: a) „An den Sonnenschein“ von Lachner, b) „Blümchen am Hag“ von Storch; 8. Declamation: „Le songe d' Elise“ von Jussieu; 9. Zwei Chöre: a) „O Salutaris“, b) „Ave Maria“ für Sopran und Violine mit Clavier- und Harmoniumbegleitung von Gounod-Bach.

5. O pepelnični noči von Gregorčič.

Tiefer gehängt und festgenagelt. D. Red.“

Koliko razžaljivo zaničevanje izraža ta vrednikova opomba! — Kdo tukaj hujska, kdo žali! — Kje se šopiri šovinizem!?

Mi slov. učitelji sicer od „Päd. Zeitschrift“ in njenih pristašev za nas nikoli nismo veliko pričakovali, a tako žaljivo preziranje in ošabno zaničevanje naših svetinj nas je vendar osupnilo, ob jednem pa tudi — za kar smo odkritosrčnosti graške kolegince hvaležni — zdramilo. Hočemo si zatoraj to ravnanje „glasila štaj. učiteljske zaveze“ do dobrega zapomniti! Ta dogodek bodi in ostani za nas „tiefer gehängt und festgenagelt.“

Drago zeljice.

Praktična obravnava berila štev. 18 v II. Berilu.

(3. in 4. šolsko leto.)

I. Uvod

Kaj je potrebno človeku v življenje? — Stanovanje, obleka in živež — kdo nam pripravlja stanovanje? Kdo nam izdeluje obleko? Kdo nam pripravlja živež? Kje dobi mlinar žito, mesar živino? — Pri kmetih — kateri stan tedaj največ za živež skrbi? — kmetijski stan — Še li znate druge stanove? Kateri stani so večinoma vaši stariši? — kmetškega — Ali ima kmet veliko opravil? So li tudi otroci dolžni svojim starišem pomagati? — Da, tudi otroci lahko manj teška opravila izvršujejo — Kdo še pomaga starišem pri delu? — Posli, hlapci in dekleta — Ob katerem letnem času su ima kmetovalec največ opravil? — Po letu — Kdaj tedaj kmetje, hlapci in dekleta veliko trpijo? Kdaj morajo vstajati in kdaj gredo spat? — Oni zgodaj vstajajo in gredo pozno k počitku — Je li tedaj kmetijski stan lahek in brez truda? — Kmetijski stan je težaven in trudapoln — Kaj dela kmet jeseni? — On spravlja s polja, nabira mnogovrstno sadje, trga sladko grozdje in prepeva vesele pesmi — Je li tedaj kmetijski stan brez veselja in sreče? — Kmetijski stan ima tudi vesele in srečne dneve. Kateri še mi zna povedati, v katerem stanu zamore človek srečen biti? — No! France boče to lepo povedal! Človek zamore v vsakem stanu srečen biti, ako le svoje dolžnosti natančno izpolnjuje — Katero delo kmeta najbolj vpeha? — Oranje, sejanje, košnja in žetev — Ali tedaj hlapci in dekleta taka dela radovoljno opravljajo? — Kaj slišimo večkrat, ako morajo hlapci in dekleta težko delati? — Oni godrnjajo in memrajo — Ali se jim pri godrnjanju delo zljajša? Kateremu človeku se pa vidi delo bolj lahko, temu, ki mrmra in tožuje, ali onemu, ki si poje pri delu in je dobre volje? — Onemu, ki si poje — kaki bi tedaj tudi pri delu morali biti? — Veseli in dobre volje — S čim se tedaj delo zljajša? — Z veseljem in dobro voljo. — S čim pa se delo otežji? — Z godrnjanjem in nevoljo — Glejte! Nekateri ljudje imajo navado, da godrnjajo, zdihujejo in tožujejo, ako morajo težko delati. Včasih se jezijo tudi nad najmanjšim delom, in so se svojim stanom nezadovoljni, a ne pomislijo, da je ljubi Bog vsakemu stanu svoja opravila odločil. Ponovi J! Kaki pa so oni ljudje, ki vsako delo z dobro voljo in radi opravljajo? — Potrpežljivi — Je li potrpežljivost lepa čednost? — Da, kajti ona nam zljajša trud in težave, katere so našemu stanu odločene — Ponovi R!

Zdaj pa vzemite berilo in čitali bodemo nekaj o nevoljnem Marijani in potrpežljivi Urši.

2. Učitelj berilo prečita.

3. Učenci ga preberó.

4. Učenci berejo posamezne stavke, in učitelj pojasnuje manje umljive besede, ter napeljuje učence, da jih nadomestujejo z drugimi.

Kaj se pravi „drago“ zeljice? — Žlahtno, cenjeno zeljice. — Kaj lahko rečemo namesto „zeljice“! — Majhno zelišče, rastlinica, travica. — Kaj se pravi: „šli ste na trg“? — Nesli ste na prodaj. — Kaj je nesla vsaka? Kaj

je „jerbas“? — Pletarček, „korba“. — Kaj se lahko pove namesto godrnja? — Mrmra, gode, zdihuje, nevoljno je. — Kedaj pa zdihujemo? — Ako se nam huđa godi, če smo žalostni i. t. d. — Zakaj je Marijana zdihovala? — Ker je morala težek jerbas nositi. — Kaj je Urša storila? — Vesela je bila in se smejala. — Se je li Marijani to dobro zdelo? Kaj pa pravi? Kako bi Marijana z drugimi besedami ravno tisto rekla? — Moj jerbas ni težji od tvojega in jaz nisem slabejša od tebe. — Kaj pa Urša odgovori? Kaj se pravi „priložila“? Pridjala, dodjala, položila. skrila sem v jerbas. — Kaj pomeni „skrivno“? — Čudno, posebno, malo znano. Kaj pa reče Marijana potem? Zakaj pa reče Marijana „zelo drago“? — Ker ima čudno moč, da težo jerbasa zmanjša. — Kaj bi tudi Marijana rada storila? Kaj se pravi „polajšala“? — Ona bi rada imela jerbas bolj lahek. — Kaj tedaj želi zvedeti od Urše? — Ime čudnega zelijca. — Ali ji je Urša povedala ime? Kako se tedaj imenuje? — Potrpežljivost. — Kaj pa stori potrpežljivost s težavami? — Zlajša jih ter je dela prijetne. — Kaj se pravi: „dela jih prijetne“? — Da smo tudi takrat dobre volje, kadar nas tlačijo težave in nadloge.

5. Branje se nekokrat ponovi.

6. Nauk se razvije.

Kako je bilo ime deklama, o katerih smo brali? — Marijana in Urša. — Kaj ste obé nosile? — Katere deklice jerbas je bil težji? — Oba sta bila enako težka. — Kaj je bilo krivo, da se je Marijani zdel jerbas tako težek? — Njeno mrmranje in njena nevolja. — Zakaj pa se je čutil Urši jerbas lahek? — Ker je z dobro voljo trpela težo na svoji glavi. — Kaj se učimo od Mraijane? — Ako godrnjamo in zdihujemo, tako se nam težave pomnožijo in zvečajo. — Kaj se učimo od Urše? — Ako trud našega dela z dobro voljo prenašamo, se nam težave zljajšajo. — Katero deklo tedaj naj posnemamo? Zakaj? Kedo pa je odločil ljudem delo? — Bog. — Kaj je rekel Bog Adamu? — V potu svojega obraza si bodeš kruh služil. — Kedo nam tedaj pošilja trud in težave? — Bog sam. — Ali smemo tedaj pri delu nevoljni biti? — Kaj pa storimo, ako v težavah in nadlogah godrnjamo, tožujemo ali še celo preklinjamo? — Boga žalimo, grešimo. — Ima li naše delo dober vspeh, če zraven grešimo? — Kako pa nas uči prigovor, da naj delo začnemo in končamo? — Vsako delo z Bogom začni in z Bogom končaj. — Kaj bi morali tudi pri delu storiti, da bode imelo tek in dober vspeh. — Moliti moramo. — Kateri prigovor nas to uči? — Moli in delaj, in Bog prida svoj blagoslov.

Kedaj še ljudje občutijo težave in nadloge? — Ako so boleni, ako jih zadene kaka nesreča ali če so ubogi. — Ali smemo v boleznih, nesreči in revščini biti nevoljni ali godrnjati? — Zakaj ne? Kedo nam vse to pošilja? — Pravični Bog. — Kako moramo tedaj težave in nadloge prenašati? — Z dobro voljo in potrpežljivostjo. — Ali Bog na take ljudi pozabi? Ali vam je znan iz sv. pisma nek mož, ki je bil zelo potrpežljiv? — Job. — Katere nadloge so zadele tega pravičnega moža? — On je zgubil vse svoje premoženje, svoje sine in čede, in konečno so ga mučile strašne bolezni. — Je li Job kedaj godrnjal? Kaj pa je rekel, ko je zvedel, da je vse imetje zgubil? — Bog je dal, Bog je vzel, njegovo ime bodi hvaljeno vekomaj! —

Je li sv. Job postal kedaj zdrav in srečen? — Da, on je zopet ozdravel in sčasoma je postal še bogatejši, nego je bil poprej. — Kako je tedaj on težave in nadloge prenašal? — Potrpežljivo. — Zakaj je Bog Jobu dal zopet zdravje in bogastvo? — Ker v nadlogah in težavah ni godrnjal. — Glejte! Tudi mi bodemo srečni na tem in tudi na onem svetu, ako trud in težave svojege stanú potrpežljivo prenašamo! — Ponovi S!

7. Vaje v gladkem in lepem čitanju.

8. Naloge.

a) Pripovedujte to, kar smo brali.

b) Pripovedujte to tako, kakor da bi nosila hlopea vsak svoj težek koš.

c) Pripovedujte to tako, kakor da bi bili vi tisti (tista) ki je bil potrpežljiv (potrpežljiva).

d) Učenci naj po učiteljevem navodu popišejo vsestranska opravila kmetskega stanú ob letnem času; n. pr.: Kmetje zgodaj vstajajo in krmijo živino. Gospodar orje ves dan težko zemljo. Hlopei in dekle vlačijo in gospdinja seje. Kosei brusijo svetle kose in kosijo travo. Sinovi in hčere grabijo seno ter ga pahajo na voz, da bi ga ne zmočil bližajoči se oblak. Pastir išče po goščavi plahe ovčice, da bi jih spravil pred viharjem v varno zavetje. Žanjice žanjejo rumeno žito in ga vežejo v snope. Hlopei polagajo snope na voz in vozijo ga v škedenj. Mlatiči sučejo cepee in bijejo po snopih, da se zrnje po škednju odbija. Starček sedi pod košato lipo in se igra s svojim majbnim vnukom. Babica hodi po hiši in pripravlja večerjo. Rokodelec si briše vroči pot iz čela. Vse giblje pridno svoje roke, dokler ne pride tiha noč, ki zaziblje trudne k počitku.

e) Enako se dá popisati gibanje kmetskega ljudstva jeseni.

f) Primerne slovnične vaje.*)

Josip Lasbahar.

Kako je drevesa snažiti.

Spisal Fr. Praprotnik.

Kakor se priden gospodar pozna po strehi svojega pohišta, tako poznamo razbornega sadjarja po nja sadnem drevju. Ako prideš v kraje, koder je sadno drevje silno zanemarjeno, tedaj si gotovo ne boš mislil, da se prebivalci v teh krajih Bog ve koliko brigajo za svoja sadna drevesa. In takih krajev je pri nas veliko, na stotine raste pri nas sadnih dreves, ne da bi se kdo za nje zmenil. Drevesa pa so v resnici taka, da se Bogu smili! Nekatera so od tal do vrha tako gosto zaraščena, da niti pravega debela ni videti. Spodaj raste okolj drevesa mnogo samoraščih,

*) Da se mora branje tako natančno obravnavati, kakor sem ga tukaj pogovoril, ni treba misliti. moj namen je le bil, pokazati, da se dá tudi iz kratkega berila marsikaj podučjivega in koristnega nabrati.

iz korenin poganjajočih šibic; isto tako je po deblu in po vejah vse polno trnjevih mladik. Vrh drevesa pa je košat in gost, da se pod njim kar tema dela. Vrh tega najdeš na drevesu tudi mnogo suhih štorov, polomljenih, včesjenih in suhih vej in vrhov; nadalje je drevo kar pokrito z rastlinami zajedalkami, kakor mahom, lišaji, in tudi mivja ali tičjega lima je dosti najti. Ljudje sicer taka drevesa vidijo in gledajo vsak dan, hodijo in vozijo se mimo njih, počivajo si v njih senci, pa vendar jim niti na um ne pride, da tukaj ni vse v redu. Da tako drevo ne more obilnega in lepega sadu prinesiti, je jasno. Ako ima drevo več vej nego jih more prerediti, tedaj mu primanjkuje živeža za sad; ravno tako je neobhodno potrebno, da zrak in solnce od vseh strani imata prosti pristop, kajti le v solnčni toploti in svitlobi sad lepo in popolnoma dozori, brez teh pogojev pa ostane sad droben, zelen in kilav, brez vse zunanje lepote, pa tudi brez pravega okusa. Takega sadu ni moči prodati, pa tudi doma ti le malo vrže. Priprosto ljudstvo seveda o vsem tem nima niti pojma. In kako bi ga tudi imelo, vsaj ga ni nihče učil, nihče mu ni to razkazoval. Kmet ve le to, kar se je učil od deda in prodeda, ki pa seveda tudi nista mnogo o tem zastopila. Novejši nauki o sadjarstvu pa le polagoma prodirajo med ljudstvo in preteklo bode še nekaj let, preden bodo tako razširjeni, kakor bi bilo želeti.

Upamo pa vendar, da se bode prej ali slej v tem oziru zdaten napredek zamogel zabilježiti. Mi si predrznemo to upati posebno sedaj, ko si sadjerejstvo od dne do dne več prijateljev pridobiva, zlasti pa, ker vidimo, kako uspešno in plodonosno ravno naše slovensko učiteljstvo to polje obdeluje. In resnično ni ga stanu, ki bi zamogel v tej zadevi toliko storiti, nego narodno učiteljstvo. Seveda je pa tudi potrebno, da je učiteljstvo za vsestranski napredek navdušeno, da mu je sreča ljudstva prvi in najvišji smoter vsega delovanja — kjer tega navdušenja ni, tam ni pravega veselja do dela, tam zapaziš neko omahljivost, neko bojazljivo nesigurnost v vsem dejanju in nehanju; motite in na potu ti je toliko obzirov, da končno od samih obzirov zgubiš pravo mer svojega početja. Ljubezen, goreča ljubezen do naroda je vir vseh kreposti, v njej ima korenine trden sklep narodu koristiti, iz nje se porodi krepka volja ta sklep izvršiti, ona stori tedaj narodnega učitelja še le pravim učiteljem naroda, ona mu da moč, da premaga vse težave, ona ga krepi in spodbuja, da stopa mirno naprej po potu, kojega za jedino pravega spozna, povsod zapuščajoč sled svojega blagonosnega delovanja. Z veseljem zamoremo reči, da je večina slovenskih učiteljev naših misli, in mi radostno konstatujemo, da se ravno po njih najbolj širijo občekoristni nauki med ljudstvom, ter se po njih upljivo in prizadevanju od dne do dne zalagajo bogati zakladi boljše prihodnosti.

Sadjerejstvo je že po svoji naravi tako, da se zamore učitelj ž njim z največjim vspehom pečati sebi v veselje ljudstvu pa v neizmerno korist.

Kakor tedaj o sadjarejstvu obče, tako bodo ljudje tudi o snaženju dreves še le potem prave in zdrave pojme dobili, kadar se jim bode to praktično in teoretično razkazalo. Kateri stan pa zamore to s toliko

intenzivnostjo izpeljati, kakor ravno učiteljski? Učitelji zamorejo to pokazati dečkom v šoli, ki bodo potem doma učitelji odrasčeni. Da bode pa pouk v šoli toliko bolj nazoren in praktičen, naj si vsak sestavi drevo iz vej, koje je vkup zvezal ter naj na njem potem razkazuje, kako je isto porezati in sesnažiti. Ravno na isti način se to tudi pokaže ljudem, ki so se nalašč v ta namen zbrali. Ko pa pride pomlad, pelji svoje učence v sosedov vrt ter v njih navzočnosti in z njih pripomočjo sesnaži in obreži nekaj dreves. Tu boš imel priliko opazovati, kako so učenci tvoje nauke umeli, kako jih znajo praktično porabiti; imaš pa tukaj tudi priložnost jih opozoriti na veliko raznovrstnost tega opravka ter jih tako vaditi v dobrem okusu, kar bode njih znanje jako pomnožilo. So pa tudi učitelji, ki o prostih dnevih in urah radi zahajo h kmetom, danes h temu, jutre k onemu, ter tam razlagajo in kažejo, kako se delo opravlja. To je hvalovredna navada, in najsigurnejše sredstvo te nauke med ljudstvom prav udomačiti. Mi bi toraj pač nič bolj ne želeli, kakor da bi ta navada med učiteljstvom postala prava „železna srajca.“

Kdor pa hoče druge učiti, mora popred sam vse dobro znati. Tudi o snaženju dreves to velja. Da si delo ni ravno težavno, ne preumetno, tako se vendar brez vse zastopnosti ne bode ravno dobro opravilo.

Ne da se pa do pičice povedati, kako je drevesa obrezovati, kajti je vsako drevo drugačno, vsako ima drugače razstavljene veje, zato se bode tudi drugače rezalo. Vsakemu mora tedaj zdravi razum in pa okus povedati, kako bode osnažil to, kako uno drevo. Ne quid nimis! Ne poreži drevesa preveč, kajti bi mu bilo to bolj na kvar, nego če ga porežeš premalo. Podamo pa v sledečih vrsticah nekaj nasvetov, kot navodilo pri snaženju dreves in se nadjamo, da bodedo marsikateremu ž njimi ustregli.

1. Drevesa je najbolje snažiti meseca februarja, marca in aprila, dokler še niso v mezdi, kakor hitro se pa po stanicah in povezkih začne gibati drevesni sok, potem je najbolje, ako se drevo več ne porezuje.

2. Drevesom se ne sme preveč vej izrezati. Preveč bi se jih pa izrezalo, ako bi presegalo to tretinko vsega vejevja. Ako je treba čez tretinko vej odstraniti, tedaj se mora delo na dve leti razdeliti. Če bi na primer drevo imelo 9 vej, in se kaže, da jih bo treba 5 odrezati, tedaj se odrežejo prvo leto 3, drugo pa 2 veje. Tako se pa ravna zato, da drevo radi prevelikih in obilnih ran škode ne trpi.

3. Izrežejo se veje, ki stojé pregosto, da imajo potem še ostale dovolj zraka in svetlobe. Izreži pa tudi vse križem moleče veje, posebno ako se druga ob drugo drgnejo, od česar se drevesa rada loti rakova bolezen. Da se morajo tudi vse preveč proti tlom viseče veje, kakor tudi vse suhe, nalomljene in kakorkoli hudo ranjene veje odstraniti, ume se samo po sebi. Veje in vrhi pa, ki so se pustili, se ne smejo oskubiti, to se reče, pustiti ze jim morajo vse stranske šibice in mladike.

4. Vsaka veja se odreže tik na obročku; ravno tako tudi vsi štecljni (recljni), vendar tako, da debla ne zarežeš. Rana, ki je tako nastala

se potem hitro in lepo zaraste. Ako pa režeš preveč na dolgo, tedaj dobiš mnogo rteljnov, ki prav grdo od debela molé.

5. Da se ti veja ne odčesne, zareži jo najpopred od spodaj, potem pa jo za vsem odžagaj od zgoraj.

6. Velike rane gladko poreži, ter jih zamaži s katranom ali pa z mazilom naretim iz ilovice, pepela in apna

7. Ako se veja ne odreže povsem, ampak se le prikrajša, tedaj se mora to vselej nad kako mladiko, ali pa vsaj nad kakim čvrstim popkom zgoditi, kajti to pripomore, da rane popred zacelijo.

8. Izreži vse samoraščé mladike (Wasserschosse) razun tistih, iz katerih si misliš novih vej izrediti.

9. Ako so na drevesu luknje, tedaj jih sesnaži, gnili in trohneli les izreži, ter potem luknje s cementom ali pa z navadnim apnom zamaži. Tičom pa, ki v takih luknjah rade gnezdiijo, priskrbi zavetje v hramičih, katerih si mnogo po drevju razobesil.

10. Ako raste po drevju tičji lim (mivje), tedaj se morajo dotične veje globoko izrezati, in rastlina dobro iztrebiti, kajti je ena najhujših zajedelk, ki drevesom mnogo redilnih snovi izpije.

11. Mah in lišaji, ki po drevesu rastejo in se redé od drevesnega soka, se morajo z železno strgačo ostrgati. V jeseni ali spomladi pa se naj taka drevesa namažejo z apnom, ki potem te rastline popolnoma zatré, ter ukonča tudi mrčesjo zalego v škorjinih razpoklinah. Tudi se naj vsa stara in mrtva škorja z debela spravi, da bode potem spodnja, sveža škorja ložej rasla. V spomladi prehodi večkrat svoj sadovnik, pregled večkrat svoja drevesa in kadar zapaziš kje na veji viseti kup pajčevine, tedaj vejo takoj odreži, ter gosence pohodi ali pa jih vrži v ogenj. Zlasti je to dobro storiti po jutrih preden se gosence po drevesu razidejo.

12. Prekoplji zemljo okoli drevesa tako daleč v okrogu, kakor daleč segajo veje in če moreš, drevesu tudi pognoji.

Prepričani smo, da bodo drevesa, ki se po tem navodilu skrbno snažijo, lepo rasla in tudi mnogo dobrega sadu rodila.

Da se pa v snaženju dreves še bolj urimo, da svoje oko v tej stroki še bolj vadimo, ter si zdravi okus zboljšujemo, priskrbeli smo vsem, ki se zato zanimajo prav mično, pa vendar prekoristno zabavo, koje dobri uspehi gotovo ne bodo izostali, kakor niso izostali v drugih krajih, koder se je bilo že lani s tem poskusilo. Današnjemu listu je priloženo močno zaraščeno drevo na papirju. Priložili smo to drevo z namenom, da podamo svojim naročnikom, pečajočim se sè sadjerejo priliko, se vaditi v rezanju dreves tudi na papirju!

Mi toraj vse tiste, ki se za to stvar zanimajo, vabimo, da drevo po svojem najboljem znanju porežejo ter nam isto pod kovertom zopet vrnejo.

Uredništvo v Beču izhajajočega lista „Obst- und Weinbau“ bilo je toliko prijazno, da nam je to prilogo prepustilo. Mi bodemo torej nam došla porezana drevesa zopet nazaj poslali, kjer se bodo predložila nalašé zato sestavljeni juriiji v presójo. Povemo pa še, da so za najbolje porezana drevesa izpostavljena darila, in sicer 300 zlatih, 600 srebernih

in 1200 bronastih svetinj. Vendar se pa zamorejo za ta darila le naročniki lista, kojega ob jednom prav toplo priporočamo, poganjati.

Mi bomo toraj uredništvo prosili, da vsa obrezana drevesa blagovoljno predloži juriji, ter nam potem naznani imena tistih, kojih porezana drevesa bi bila vredna, da se obdarijo. Le-ta imena bode potem naš list objavil, in vsak se lahko, ako mu je na svetinji kaj ležeče, še tekom leta na list naroči.*) Omenimo pa, da zlate svetinje niso zlate, sreberne ne sreberne, ampak vse so bronaste, zlate pozlačene, sreberne posrebernjene. Tudi pri vsem povzetju nimajo toliko pomena svetinje, kakor povzetje samo na sebi, kajti marsikateri, ki morebiti ni nikdar mislil na snaženje dreves, se je ravno tem potom na to opozoril. Čitali smo namreč, da so se po drugih krajih, zlasti v Spodnji Avstriji ljudje začeli zato jako zanimati, ter so cela društva sklenola, v bližajočej se spomladi to umetnost prenesti iz papirja v naravo ter vkupno pričeti drevesa snažiti. Bog daj, da bi tudi iz naših slovenskih pokrajin bilo skoraj slišati o tako lepih uspehih tega povzetja!

Kako se pa drevo na papirju obrezuje? Priznamo, da je drevo porezati na papirju nekoliko težje, nego v naravi, zato se tudi na papirju ni pretesno držati zgorajšnjega navodila. Na papirju molé dostikrat veje križem, ki se pa v naravi nikakor ne križajo, tudi se tu in tam gostejše vidijo nego v istini. Zato se obrezovanje ne sme prehitro začeti, ampak vsak naj dobro popred premisli, katere in koliko vej bode kazalo izrezati. Ako se kdo pri delu prenagli, tedaj bode izrezal veje, ki mu bodo pozneje manjkale, kar bode obliki drevesa jako na kvar. Ravno tako je jasno, da se na papirju ne bode delo na dve ali več let razdelilo.

Drevo pa se da na prav mnogo načinov, prav lepo porezati. Kako pa se ima to zgoditi, vse to prepustimo premišleku in okusu „Popotnikovih“ naročnikov, ter jim nočemo nikakor kratiti njih samostojnosti. Prav veselilo nas pa bode, ako se je s tem „Popotnik“ svojim naročnikom ustregel, o čemur mu bode dokaz ta, da se bodo porezana drevesa v prav obilnem številu „Popotnik“-ovemu uredništvu dopošiljala.

Obrezuje se pa drevo tako, da se veje, ki se mislijo odstraniti pomazejo s tinto; končno ti ostanejo le neporezane, to je nepomazane veje, koje ti na temnem polju predstavljajo lepo obliko sesnaženega drevesa. Ako se odreže veja, ki čez druge, ki se ne odrežejo, križem moli, tedaj se na mestu, kjer se z drugo križa, ne sme pomazati, kajti bi bilo potem videti, kakor da bi tudi druga veja na dotičnem mestu odrezana bila.**)

*) Naslov se naj napravi: „Obst- & Weinbau“ Klosterneuburg bei Wien.

**) Lani se je čez 10.000 porezanih dreves uredništvu lista „Obst und Weinbau“, doposlalo. Med temi jih je bilo okoli 300 „vrlo dobro“ porezanih, med njimi tudi drevesa, koja so porezali gg. Daniel Ramuta, posestnik pri sv. Martinu pri Vurbergu, Karol Valentinič nadučitelj v Hrasniku, Janez Korman, kmečki sin pri Dev. Mariji v puščavi in pa nadučitelj g. Fr. Praprotnik.

Opazka uredništva.

Književna poročila.

Slovenska Matica nam je letos podala troje knjig, namreč „Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev“, spisal dr. J. Pajek, gimn. profesor v Mariboru; „Lovčeve Zapiske“ II. del in pa „Letopis“ za l. 1884.

„Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev“, katere smo prejeli iz spretnega peresa našega učenega sodelavca, je gotovo jedna najimennejših knjig, kar jih je dosihmal Matica izdala. Z neizmernim trudom je g. pisatelj pregledal slov. slovstvo, preiskal je časopise in knjige ter tako zbral vse, kar se je o žitku našega ljudstva na Štajerskem že pisalo in objavilo. Prehodil je pa tudi sam Spodnještajersko, ter je povsod deloma sam ljudstvo opazoval, deloma pa je natančno zabilježeval vse, kar se mu je tu in tam povedalo. Vse to ogromno gradivo je končno uredil po abecednem redu ter nam je isto podal v celej knjigi, kot zrcalo, v katerem se nam kaže prezanimivo duševno življenje naših slovenskih sodeželanov. Te knjige bode vesel priprosti kmet, ki bode v njej videl in gledal svojo dušo, ki bode iz nje slišal odmevati svojo notrajnost; vesel bode vzel knjigo v roke vsak izobražen Slovenec, ki se sploh briga za narodno življenje, nja mišljenje in čutenje, ki ni neobčutljiv za rahle in nežnočutne utripke narodnega srea in duha; s to knjigo je pa g. pisatelj posebno tudi ustregel vsem preiskovalcem slovanskih starožitnosti in slov. bojeslovja. Njim bode ta knjiga zanesljiv voditelj in razjasniteelj marsikatero še temne strani prezanimivega žitka slovenskega, kakor slovenskega naroda sploh. Vrednost knjige tudi jako povišuje to, da je g. pisatelj z vso natančnostjo imenoval vire, iz katerih je zajemal, in kraje, v katerih je to in uno našel. Večkrat poseže tudi v dialekt, posebno tam, kjer se mu je način in oblika pripovedovanja ravno tako zanimiva in značajna zdela, kakor tvarina sama.

G. pisatelj se v svojej knjigi večkrat sklicuje na naš list. Zato čast se ima „Popotnik“ v prvi vrsti zahvaliti vsem tistim marljivim sodelavcem, ki so ga v preteklih letih tako skrbno zalagali z narodnim blagom. Vsi pa tudi lahko že iz tega posnamejo, kolike vrednosti je narodno blago, in koliko zaslug si bode nja zbiratelji pridobili.

G. pisatelj je knjigi na lice postavil besedo „Črtice“ ter je s tem sam dejal, da knjiga ni popolna, da narodnega življenja ne odkriva po vsem, da se še marsikaj najde med ljudstvom, o čemur v knjigi ni govora. Pa tudi ni drugače mogoče, kajti še malo kar niso zbrani vsi kameni, iz katerih bi bilo mogoče to zgradbo dovršiti. Skoraj vsak, ki bo knjigo čital, se bo še na marsikaj spomnil, kar je že včasih videl in slišal, morebiti sam doživel, samo da mu je spomin na vse to že nekoliko otemnel. Vendar se bode pa pri dobri volji še marsikatera trohica med ljudstvom poizvedela in pobrala, in ravno ta knjiga nas bode na mnoge stvari še le prav opozorila. Z druge strani pa iz nje zopet lahko zvemo, kaj je že kje zapisano, kaj ne. Tako nas bode toraj ta knjiga pri nadaljnem zbiranju narodnega blaga prav dobro podpirala. To nam je tudi povod, da tukaj še enkrat ponovimo svojo prošnjo, da se slovensko učiteljstvo, katero ja v sredi ljudstva živi, ki je z nja življenjem tako rekoč spojeno, prav goreče poprime tega dela, kajti si bode tem potom svoje ime za vse čase oslavo.

Pa še iz drugega uzroka bode knjiga zlasti učiteljem našega ljudstva dobro došla. Knjiga bode mnogo pripomogla, da se bode ljudstvo bolj in lažje spoznavalo, kar pri odgoji mladine nima ravno malega pomena. Nekaj je pa tudi v knjigi zabilježenihih takih ver, katere so bile in so še dostikrat izvir grde sebičnosti, sovraštva, ja celo ostudnih hudodelstev; proti tem vražam bode moralo učiteljstvo vse moči napeti, da jih zatré, njih ničevost bode moralo kazati in spričevati tako v šoli kakor izvan šole.

„Lovčevi zapiski“ je iz ruščine poslovenjena knjiga. Spisal jo je slavni ruski pisatelj Ivan Turgenjev. V njej se slikajo razmere, v kojih je živel ruski mužik, preden ga je car Aleksander II. osvobodil. Bila je pa ravno ta knjiga, ki je carja najbolj ganila ter ga k osvoboditvi naklonila. Odlikuje se knjiga zlasti po bistrem opozoranju in slikanju narave.

Končno pa izrečemo še željo, ki se je pri nas že tolikokrat slišala. Mnogi slovenski pisatelji so dostikrat s pregorečimi besedami opominjali, da bi se skrbno pobirale vse narodne svetinje, povdarjajoč njih preimeniten slovstveni pomen. G. pisatelj „Črtic“ je to željo deloma izpolnil, podavši nam veliki del narodne poezije. Pa mnogo dela je še ostalo, zlasti še čakajo zbiratelja, ureditelja in izdajatelja narodne pesmi. Izgledi in odlomki narodnih pesmi, koje g. pisatelj v svoji knjigi navaja, so tako zanimivi, da pri njih čitanju vsak občuti v sebi željo, da bi vse dosihmal nabrane slov. narodne pesmi lepo uredjene prej ko slej beli dan zagledale. To bi bila knjiga, katero bi vsak Slovenec z veseljem na svoje srce pritisnil in uresničile bi se potem prelepe besede Stritarjeve, ki pravi: „To bi bilo narodno delo... Tako izbrano, očiščeno, in poblašeno dalo bi se to blago v roke zopet ljudstvu, od koder je prišlo. To mu bode budilo narodno zavest in čistilo pokvarjeni okus.“ (Zvon 1870, str. 254.)

„Letopis“ prinaša več znanstvenih razprav, koje so spisali dr. Vošnjak, dr. F. Simonič, Navratil, Andrej Fekonja in H. Schreiner. Slov. bibliografijo od l. 1883 sestavi je g. Tomšič, imenik matičnih udov in poročila o odborovih sejah pa E. Lah. Iz imenika poizvemo, da ima slovenska Matica komaj 1456 udov, kar je pač silno malo, če pomislimo, da je to naš jedini zavod, kojega namen je izdavat i znanstvene knjige, ter Slovincem pripomoči tudi do znanstvene literature, z druge strani pa slov. pisatelje vspodbujati, da tudi to polje skrbno obdelujejo, tedaj moremo pač reči, da se slovensko razumništvo za ta zavod vse premalo zanima in ga premalo podpira. In vendar mora vsak priznati, da je razvoj slovstva pogoj našega obstanka, da je tedaj tudi jedna prvih dolžnosti slov. rodoljubov slovstvo podpirati in pospeševati. Koliko slovenskih rodoljubov še poznamo, kojih zastoj iščemo v matičnem imeniku. O njih bi skoraj lahko rekli: kakor je mrtva vera brez dobrih del, tako je mrtvo tudi rodoljublje brez požrtvovalnosti. Naloga poverjenikov bo pač morala biti, da vsak v svojem kraju Matici pridobi udov, kolikor bo le mogoče. Drugače pa tudi želimo, da se pri Matici enkrat upelje tisti red, ki je pri takih zavodih neobhodno potreben. P.

Dopisi.

Maribor. (V zadevih družbe sv. Mohora.) Konec tega meseca se konča nabiranje udov družbe s. Mohora, na kar mi vse č. naročnike opozorimo, ter jih vabimo k pristopu. Prosimo pa še posebno naše tovariše, da si prizadenejo, iz šole izstopivše učence nagovoriti, da pristopijo k družbi. Vsakemu učitelju so itak znane razmere učencev, ako tedaj ve, da stariši 1 fl. zmorejo, tedaj naj nikar ne opusti, o tej stvari ž njimi govoriti. Dostikrat zadostuje še prijazna beseda in stariši takoj privolijo, da se njih otrok v družbo vpíše. Ker otroci, ki iz šole izstopijo le preradi yes nadaljni uk na klin obesijo, ter tako silno veliko pozabijo. zato nam mora biti še posebié na tem ležeče, da jim podamo dobrih knjig v čitanjé. Skušnja tudi uči, da se otroci, teh knjig tako navadijo, da si poznejé sami že kakor koli toliko prihranijo, da zamorejo letni

znesek družbi plačevati. To pa je gotovo mnogo boljé, nego če mladenič drugega ne ve in ne zna, kakor da vsak krajecer zapije. Več ko bodo dobre knjige našle med odraslo mladino prijateljev in prijateljic, tembolj se bodo ona, odvrtačevala od tako pogubnega postopanja, nedeljskoga pohajkovanja in pijančevanja. Ne skrbimo toraj samo za otroke v šoli, temveč ostanimo jim tudi prijatelji in voditelji, izstopivšim iz šole, kajti ravno v teh letih nas najbolj potrebujejo. Ljub-vam pa bodi vsak pripomoček, ki nas v tem podpira in to je v prvi vrsti gotovo tudi družba sv. Mohora. Letošnje knjige pa bodo se posebno zato znamenite, ker bodo med njimi knjiga: „sv. Ciril in Metod“ koja je vse svoje življenje spisaval Matija Majar. Ta knjiga je svečanosti, koja letos obhajajo vsi slovanski narodi posebno primerna in bude tudi dosti pripomogla, da se v nas budi slovanska zavednost; kajti nas bude natančno seznanila z življenjem slovanskih apostolov, ustvariteljev in utemeljiteljev slovanske književnosti.

Ljubljana. (Potreba ustanovitve nekaterih meščanskih šol na Kranjskem — Dalje) Take so želje in nameni starišev, sedaj pa si našo nadobudno mladino na srednjih šolah ogledjmo. Ne le da preveč mladi v te zavode vstopajo in ne umevajo pomena in ostrogi tamkajšnjega učenja, nasproti onega na ljudskih šolah, tudi bolj al manj duševno premalo podkovani, kmalu veselje do učenja sploh in posebno do tujih jezikov izgube. Za to pa so posledice žalostne. Višji razred, ko je, tem več dijakov izstopava. Temu profesorji vrata pokažejo, drugemu latinščina ali grščina daljno pot ovira, tretjega stariši preveč z denarji preskrbljevajo in mu je več druge nepotrebne stvari mar, nego učenje, četrtega materijalna podpora zapusti, petega lenoba iz srednjih šol tira in tako gre naprej brez konca in kraja. Noben teh pa nij dosegel niti dovršeno vzgojo ne popolno omiko, pač pa so se razvadili, da bi vedno radi lepo meščansko oblečeni hodili, cigarete ali pipe kadili in ničesa ne delali.

Pomilovanja vredni stariši, kojih trud, skrb in troški so neplačani; uboga mladina, ki je svoj pot zgrešila in bude le težko jo na pravo krenila!

Sledimo daljnemu početju te mladine. Razmeram svojih starišev enako podajo se k različnim rokodelstvom, obrtnijam in v druge zavode. Srečni so tisti, ki pozneje k poštenim, vestnim rodbinam ali v vojaške in druge zavode pridejo, še je mogoče, čas na srednjih šolah zamujen, dohiteti, z učenjem dopolniti. Navadno nesrečni oni, ki po takem studiranju doma ostanejo, od preveč mehkih starišev zanemarjeni, malomarno čas mladosti preživijo in se le na novee svojih starišev zanašajo, in najnesrečnejši pak oni, ki se v raznovrstne pisarne podajo, tam za bagatelo svojo eksistenco pričnejo, iz njih se rekrutira največ tako zvanega „nezadovoljnega proletarijata.“

Pri vsej tej mladini vidimo, da jim je bilo studiranje srednje šole na kvar, da se niso ne le ničesa naučili, ampak razvadili, ter da bi bili ta čas na bolji način mogli porabiti. Posebno, ker se ta prikazen vedno in vedno v večji meri prikazuje, ne da bi pri tem zavodi sami na sebi temu krivi bili, bi času primerno bilo, da se tej pomanjkljivosti v okom pride in nadomesti. To se je posebno na Českem opazovalo in statistično dokazalo. Ministerstvo za uk in bogočastje se je tudi zato do vseh tamkajšnjih srednješolskih direktij obrnilo in jim zaukazalo, da naj revneje stariše pri vstopu njih sinov na dobrodejne meščanska šole opozoré. In vzlasti na Kranjskem našim skromnim razmeram ugajale bi take šole posebno dobro. Ozir bi se jemalo posebno lahko na naše obrtnijske in kmetijske razmere. Vsi oni stariši, in teh je največ, ki nameravajo svoje sinove pozneje k raznovrstnim rokodelstvom, obrtniji, v nižje zavode poslati, ali da bi pozneje doma stan svojih starišev ali domačijo prevzeli, pošiljali bi na meščanko šolo svoje otroke izobraževat. Ti bi v njih dosegli, sicer v majhnem krogu, pa vender dovršeno vzgojo in znanostij za naše kranjske razmere dovolj. Ne prikazovali bi se na srednjih šolah več tako ogromni izstopki, kajti le tisti stariši pošiljali bi svoje sinove v te zavode, kateri hočejo,

da ti tu svoje studije dovršijo in kateri imajo sredstva, da jih morejo tudi vzdržavati. Z ustanovitvijo nekaterih meščanskih šol na Kranjskem bi vzlasti revnejemu prebivalstvu, nižjemu uradništvu in sirotam, kojim so stariši nekoliko imovine zapustili, zelo pomagano bilo. (Konec sledi.)

Z Dolenjskega. V časih izdajo šolske gosposke ukaz, ki učiteljem le veliko pisanja provzročuje, ne da bi imel kaj praktičnega vspeha. Letos je pa izišlo od kranjskega deželnega šolskega sveta povelje, ki bode obrodilo nekaj sadú — na korist šoli in ljudstva. Že lani smo brali iz poročil deželnega zbora, naj se sestavi pregled, koliko šol bi bilo treba na Kranjskem še ustanoviti. Menda na to je sl. c. kr. deželni šolski svet izdal naročilo, da se popišejo: 1) vse obstoječe šolske občine z ozirom na število šolskih razredov, otrok, vsolanih vasi itd., 2) vse občine, kjer so šole za silo z ozirom na to, ali naj bi te šole še ostale, in 3) naj se opišejo tisti kraji, kjer bi se naj nove šole ustanovile. Ako se je to vestno in natančno opisalo — škoda, da je bil le kratek obrok za izdelovanje odločen — nabralo se je mnogo prav zanimivega gradiva. Ta ukaz je dobro došel posebno umogim učiteljem na Dolenjskem, kjer malo šolskih občin z ozirom na vsolanje vasi ugodno urejenih. Največ je takih šol, kjer imajo iz mnogih vasi otroci predaleč v šolo k farni cerkvi. Zato so imeli učitelji priliko nasvetovati, kje naj se v farni občini ustanovi še nova šola, da ne bode toliko otrok brez pouka ostalo, kakor se je to do sedaj zgodilo. Želimo le to, da bi šolske gosposke nabrali material obrnile na korist onih vasi, ki so tudi pod novimi šolskimi postavitvami in pod splošnim šolskim davkom ostale brez šole in brez vsega šolskega pouka. — p —

Kranjsko. Nad slednjim mojim dopisem se je nekaj spodtikal Ljubljanski dnevnik „Slovenec“ in sicer nad onim pasusom, kjer se izreka — in mislimo pravicoma — začudenje, da v osnovalni odbor šl. družbe „Sv. Cirila in Metoda“ niso vzprejeli nobenega poznatega učitelja itd. Omenjeni list namreč piše: „Čudom se čudimo, da „Popotnik“ ne vé ali noče vedeti, kaj da je bil in je še sedaj prof. Toma Zupan, kateri učiteljstvo zastopa v osnovalnem odboru. Sicer smo pa svesti, da se pri volitvi stalnega odbora gledalo bode tudi na želje narodnega učiteljstva ljudskega.“ Iz zadnje polovice te „Slovenčeve“ izjave uže sledi, da smo mi zadnjič pravo trdili, da v osnovalni odbor slov. šol. društva niso — vzprejeli poznanegega školnika — učitelja. Mi vemo, da je č. profesor Zupan bil katehet na spodnji gimnaziji v Kranju ter da v istej lastnosti sedaj deluje na gimnaziju Ljubljanskem; mi znamo, da g. profesor piše prav lepo slovenščino, a ne poznamo ga kot školnika — poznatega sevčda — in g. profesor sam si gotovo ne bode prisvajal posebnih zaslug za razvoj slovenskega osnovnega šolstva. Pač pa ima Ljubljana par mož, ki so dejansko prav dosti uže storili za naše šolstvo in šolsko književnost tako, da je smatramo lahko za odlične slov. školnike in praktično vsestransko izkušene strokovnjake na polju narodne izomike in vzgoje. Ti možje pa so narodni učitelji — in na nje smo mislili zadnju pot, ko smo pisali óne vrstice v slov. šolskem društvu. V osnovalnem odboru družbe „Sv. Cirila in Metoda“ tedaj res ni poznatega — šolsko poznatega — šolnika: to smo trdili in pri tem ostanemo.

V jednej zadnjih sej Ljubljanskega mestnega zbora sklenilo se je jednoglasno na troške Ljubljanske mestne občine ustanoviti slov. otročje zabavišče (Kindergarten) ter otvoriti je, uže s. l. dnem maja meseca „Schulverein“ je otvoril svoj „Kindergarten“ vže pričetka letošnjega šl. leta. Menda dolgo in dosti ne bode več potujčeval revnih Slovenskih rodbin décé, slovensko zabavišče jej bode odslej varno zavetišče. Klin s klinom — najboljši lek v takih slučajih! —

Kakor sem Vam uže poročal, privolil je mestni zbor Ljubljanski za svoje nemške bivalce zidati dve šl. poslopji itd. Zdaj, ko je reč uže dognana, — pa

ti kranjski Nemei niso zadovoljni, češ, da bodeje te šole itak premalo nemške itd. Nemški, „schulverein“ jim bode bojda s pomočjo Kranjske hranilnice postavil prav pristno nemško šolo. Taki so Nemei, óni Nemei, ki vedno v svet trobijo, kolikanj se pritiskajo ob steno, kakó se jim skrunijo pravice! Kedó dela zdražbo? Kedó néti prepír? Kedó neče mirú? Komentár naj si ustvarja vsak sam. *Difficile est, satyram non scribere . . .*

V malo dnéh dobimo — kakor nas zagotavlja predsednji „Tovariš“ — inenik Kranjskih l. šol in učiteljev. Čas bi uže bil.

Po zadnjih statističnih podatkih imamo na Kranjskem 1 meščansko in 268 narodnih šol. Izmej slednjih so 174 jednorazrednih, 51 dvorazrednih, 14 trirazrednih, 26 četverorazrednih in 3 so petrazredne. Poučevalo je na vseh teh učilničah 750 učiteljev in učiteljic 57.356 šl. otrok. Po učnem jeziku je 231 šol slovenskih, 20 nemških, 18 pa utrakvističnih.

2. letošnji list „Uč. Tovaríša“ prinaša naslednjo gradivo: „Učitelj naj napreduje na podlogi svojega naobraženja. — Kujiga Slovenska v XIX. věku. — Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli. (Dalje.) Piše Gradimir. — Kako bi si Kranjski učitelji materijelno opomogli. J. L. — Časnikarstvo in umetnost. — Dopísi. — Razne stvari. — Premene pri učiteljstvu. — Listnica opravištva.

Mej dopisi nahaja se v zadnjem „Tovarišu“ tudi jeden s Štjurskega. Mimo družega dopisnik omenja tudi pohvalno Vaš list ter ga živo priporoča slovenskemu učiteljstvu v naročevanje in vsestransko podporo.*)

Bruno.

Primorsko, 8. febr. (Ital. učiteljišče v Trstu.) Domače časopisje zadnje čase mnogo razpravlja in pisari o tukajšnjem šolstvu. Na dnevnem redu je kopersko učiteljišče. Kakor je znano nahaja se že več let v Kopru učiteljišče za slovenske, hrvaške, italijanske in nemške pripravnike. V Gorici imamo pa enako učiteljišče za učiteljice. V minulem mesecu so se vršile praske med slov. dijaki in nekojimi Italijani v Kopru. Vsled tega je sodnija one Italijane kaznovala. To je dalo povod italijanskim krogom, da moledujejo za italijansko učiteljišče v Trstu. In v resnici namerava tržaški magistrat ustanoviti v Trstu pripravnico za učitelje v laškem jeziku, akoprav taka pripravnica ni potrebna. Ta predlog prišel je tudi v mestnem zboru na dnevni red, ter je žid Luzatto povdarjal, da je ustavljenje take pripravnice v Trstu potrebno, ker so Italijani v Kopru od Slovanov preganjeni, kar svedočijo navedene praske. Poslanec Živec je temu oporekal, češ, da to ni res, kajti sodn. preiskava je dokazala, da so Italijani prasko prouzročili in so bili tudi zbog tega kaznovani. Dokazal je posl. Živec, da celo cesarska pesem nekojim Koperčanom priseda, ter da ovi niso pravi avstrijski patrioti. Pa vse to ni nič pomagalo in bil je sprejet sklep, da se v Trstu ustanovi ital. preparandija. Mi upamo, da slavna in previdna vlada tega sklepa ne bode odobrila, ker kopersko učiteljišče zadojuje vsem tuk. narodnostim. Pri tej priliki pa menimo, da bi bilo umestno, ko bi se kopersko učiteljišče premestilo v Trst ali Gorico. V prejšnjih časih bilo je učiteljišče v Gorici, in čudom čudili smo se, da se je goriško učiteljišče v istersko gnjezdo premestilo. Ako bi se ne hotelo ovo učiteljišče zopet prestaviti v Gorico, naj bi se vsaj prestavilo v Trst, kajti tamkej bi imeli slov. dijaki mir pred nemirnimi Italijani, a poleg tega bi dobivali z inštrukcijami obilnega pristranskega zaslužka. Tedaj: *videant consules!* A. L.

*) Zelo smo dotičnemu gosp. dopisniku za laskavo mnenje o našem listu hvaležni. Trudili se bodemo, da ga opravičimo tudi na dalje. Vredn.

Novice in razne stvari.

[Iz e. kr. štaj. dež. šolsk. sveta.] V seji 30. dne januarja 1885. l. je odobril deželni šolski svet predloge graškega mestn. šolsk. sveta, tikajoče se vprašanja, kako se naj nadomesti čas, ki se je radi razsajajočih spičkov pouku odtgnil, je dovolil, da se šola v Vozenici razširi v trirazrednico, je izrekel do sedaj provizoričen II. razred cesarjevič Rudolfove šole v Globokem za definitivnega, je potrdil lokalno izključitev nekega učenca na ptujskem gimnaziju, je nekemu okr. šolsk. svetu predloženo nameščenje podučiteljice na šolski podružnici kot v nasprotju s § 5 štaj. zakona z 4. febr. 1870. l. odrekel, je vzel od graškega m. š. sv. predložena poročila o didaktičnem stanju graških lj. šol na povoljno znanje, je odgovoril na vprašanje nekega okr. š. sv. glede postopanja do takih otrok, kateri stanujejo čez 4 km od šole, je zavrnil neki kraj. šolsk. svet, kateri je prosil dovoljenja, naj bi se izvrševala pravica kaznovati zavoljo šolsk. zamud vkupno s šolsk. vodstvom, kajti to zahtevanje nasprotuje določilom zakona in je izrekel e. kr. okr. šolskemu nadzorniku Jan. Rannerju v Ptujem, ter e. kr. mestn. š. nadzorniku J. Trunk-u v Gradeu za njuno marljivo delovanje v poklicu svoje zadovoljenje.

[E. kr. štaj. dež. svet] je dovolil na podlagi novih določil kmetijske nadaljevalne tečaje na teh le ljudskih šolah: Na Vranskem v št. Jurju v slov. gor., v Hajdinu, Jarenini, pri Mali nedelji, sv. Križu pri Slatini, v Lembahu, Sevnici, Ljutomeru, Marenbergu, pri Negovi, sv. Petru pri Maribori, pri sv. Petru pri Radgoni, v št. Pavlu v Sav. dolini, na okoliški šoli v Ptujem, v Brežicah, Rogateu, št. Vidu pri Ptaju in v Slovengradu.

[Šolskih postav] 17. zvezek je pred kratkim izšel in obseže učne načrte za razdeljene- in nerazdeljene enorazredne ljudske šole s slovenskim, in za dvorazrednice z nemškim poučnim jezikom ter nekaj minist.- in ukazov e. kr. štaj. dež. šolsk. sveta.

[Naš rojak g. dr. Jožef Dernjač.] skriptor v biblioteki akademije obrazovalnih umetnostij, sin gospoda nadučitelja Tomaža Dernjača v Sevnici, je, kakor se „Sl. Nar.“ iz Dunaja poroča, izdelal knjigo o skulpturah v cesarskem gradu Schönbrunnu. „Wiener Ztg.“ je že objavila odlomek iz omenjenega spisa in strokovnjaški krogi se za monografijo gospoda dra. Dernjača jako zanimajo.

[Poljed. nadaljev. tečaj] se je začel z novim letom pod vodstvom g. Iv. Kavkler-ja na okoliški šoli Ptujski. Obiskuje ga do sedaj 54 odraslenih učencev.

[Prošnja.] Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo prosi vse svoje p. n. poverjenike, da pošljejo letnino udov, kdor bi še tega ne bil storil za minulo leto. Pri novovstopnih članih naj se blagovoljno zaznamuje „nov“, a pri starih naj se pristavi število vpisano na „pristopnici“

[Naznanilo glede Slomškove nagrade] Onim č. g., ki so ptujskemu učiteljskemu društvu poslali spise o Slomšku, se s tem naznanja, da jih sedaj pregleduje gospod profesor F. Hubad v Gradeu. Poznej jih še bodeta pregledala gospoda dr. Jožef Pajek, prof. v Mariboru in Tone Brezovnik, učitelj v Vojniku. France Žihor, predsednik ptujskega učit. društva.

Vabilo k glavnemu zboru učit. društva v Celju. Celjski okr. š. svet ni dovoli več učit. društvu zborovati vsak prvi četrtek v mesecu, kar je šolskim vodstvom z ukazom od dne 24. januarja t. l. št. 822 naznanil. Nismo si tedaj upali sklicati poprej glavnega zbora, da ne bi morda kateremu marljivemu udu pripravili kakšnih sitnob, ker smo zaradi praznikov morali imeti šolo prvi četrtek januarja in februarja. Nadejamo pa se prav obilne udeležbe v četrtek, dne 5. marca, t. l.; prav vljudno prosimo, da nobeden ne izostane, kateri si upa in ima pravico priti. Govoril bode gosp. Jare „O Končnikovi Slovnici“ in gosp. Tone Brezovnik bode prednašal, „Učni poskus iz antropologije“. Na to se bodo vršile volitve društvenega odbora. Odbor.

Vabilo. Konjiško učiteljsko društvo bode dne 5. marejja t. l. ob 10. uri dopoldne v Konjicah zborovalo. Vzpored: 1. Zapisnik. — 2. Poročilo odbora o društvenem delovanju v preteklem letu. — 3. Volitev novega odbora. — 4. Se li je na individualiteto otroka v ljudski šoli ozirati, in na kakšen način se da to storiti? (Gov. g. Zirngast.) — Nasveti. — K obilnej udeležbi vabi odbor.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem. G. Ivan Debelak, podučitelj na Planini pride za def. učitelja v Šmarje pri Jelšah. — G. Janez Adamič gre za pomožn. podučit. k sv. Lovrencu na Dr. polju. — Gospdč. Viktorija Žurhaleg dobila je 4 mesečni odpust in jo med tem nadomestuje gospdč. Marija Nebel iz Gradea. — Gospdč. Rosa Svetlin se je namestila učiteljico ročnih del na šoli Mozirje in Rečica. — Učitelj gosp. Franc Fassl, ki je mnogo let tudi v Celju služboval, stopil je v stalni pokoj.

Ponudba.

Kateri definit. učitelj bi hotel zamenjati svoje mesto z jednako službo? — Odgovori in ponudbe naj se blagovolijo oddati pri vredništvu „Popotnik-a“ pod naslovom: „Ivan.“

Štev. 38.

NATEČAJI.

Na trirazredni ljudski šoli v Braslovčih, ki je uvrstena v IV. plač. razred, se umeščata mesto učitelja provizorično in mesto podučitelja definitivno. Podučitelj dobi tudi prosto stanovanje (eno izbo).

Prosilci in prosilke za te mesti naj svoje redno inštruirane prošnje predpisanim potom vložijo do 10. dne maja meseca 1885. l. pri krajnem šolskem svetu v Braslovčah (Fraslau).

Okrajni šolski svet na Vranskem, dne 5. februvarja 1885.

Predsednik: *Haas s. r.*

Štev. 80.

Mesto učiteljice ročnih del

skupno za šole v Podsredi in Koprivnici z letno nagrado 150 gld. pri dolžnosti, v letu skozi 10 mesecev vsak teden 10 ur podučevati, se v novo umešča.

Prosilke za to mesto naj svoje redno inštruirane prošnje z dokazom, da so formalno vsposobljene v tej stroki poučevati, predpisanim potom do 15. marcija 1885. l. vložijo pri krajn. šolsk. svetu v Podsredi (Hörberg).

Okrajni šolski svet v Kozjem, dne 10. februvarja 1885.

Predsednik: *Rupnik s. r.*

Objava. Vse dotične p. n. naše naročnike, ki so v slednjem času prejeli od prejšnjega „Popotnikovega“ založnika v zadevi naročnine dopisnice, prosimo, naj vzamejo na znanje, da na dotični korespondenci izdajatelj in sedanji založnik, kakor tudi vredništvo „Popotnika“, nima nikakega deleža. Izdajatelj „Popotnika“.

Današnja številka se je radi priloge, katera nam ni o pravem času došla, nekoliko zakasnila, kar se nam naj blagovoljno oprostí.